

Coğrafiya

MULTİ SORU BANKASI

MSB

*Bu ürünün bütün hakları **Eğitim Vadisi Yayınları**'na aittir.*

Tamamının ya da bir kısmının ürünü yayınlayan şirketin

önceden izni olmaksızın fotokopi ya da elektronik, mekanik

herhangi bir kayıt sistemiyle çoğaltılması, yayımlanması ve

depolanması yasaktır.

Kapak

Eğitim Vadisi Yayınları Grafik Birimi

Dizgi

Eğitim Vadisi Yayınları Dizgi Birimi

Baskı Yeri

ERTEM BASIM Ltd. Şti./ANKARA

Başkent Organize Sanayi Bölgesi 22. Cadde No: 6

Tel: (0312) 640 16 23 Faks: (0312) 640 16 24

Malıköy - Temelli - ANKARA

Sertifika No: 48083

XXE III

EĞİTİM VADİSİ YAYINLARI

Fatih Sultan Mah. 2720 Sok. No: 4B

High Life Office Etimesgut / ANKARA

Tel. 444 0 407

egitimvadisi.com.tr

Saygıdeğer Meslektaşlarım, Sevgili Öğrenciler,

ÖSYM'nin Üniversiteye Giriş Sınavları, Millî Savunma Üniversitesine (MSÜ) giriş sınavları gibi sınavlar belli bir nitelik kazandı.

Sınavlara giren aday sayısının artmasıyla ÖSYM, eleme yapabilmek için soruları gittikçe karmaşıklştırıyor; bir soruda birden çok bilgiyi sorguluyor.

ÖSYM'nin yaklaşımı, daha yoğun ve deneyimin daha da artırıldığı bir hazırlık istiyor.

ÖSYM soruları, konu anlatımının iyi kavranmasını, sonra da yeterli sayıda soru çözümünü gerektiriyor. Soru bankaları bu amaçla hazırlanır.

İyi bir soru bankası;

- Size dersi kavratmalı!
- Dersin akışı içinde kavranamayan ayrıntıları öğretmeli!
- Bilgilerin pratik yönleriyle aranızdaki teması güçlendirmeli!
- Test sorularının (çok seçenekli soruların) çözümü ile ilgili size çözümün akışı içinde teknikler sunmalı ve aynı zamanda size soru çözmeyi sevdirmelidir!

Önünüzdeki soru bankası, bu kazanımların hepsi gözetilerek hazırlandı. Hedefimiz, sınava en iyi şekilde hazırlanmış olarak girmeniz ve dilediğiniz bölüme yerleşmenizdir!

Elinizdeki kitap, işinizi kolaylaştıracak, üniversiteye giden yolunuzda kolaylık sağlayan bir dost eli olarak yanınızda bulunacaktır.

Özellikle ifade etmek isteriz ki:

Bu soru bankasındaki soruların tamamı, müfredattaki kazanımlar ve ÖSYM'nin soruları dikkate alınarak hazırlandı. Son yapılan YKS ve MSÜ'deki zor soru tarzları bu kitaba eklendi.

Bununla birlikte, sorulara duyduğunuz ilgiyi artırmak, dikkatinizi artırmak ve odaklanmanızı sağlamak için kimi sınıflamalara gittik:

Önce konu kavrama testlerini sunduk. O testlerin arasına, ÖSYM'nin klasik ve yeni nesil soruları tarzında çok sayıda soru yerleştirdik. Sınavda bütünlüğe ulaşmanızı sağlamak için gerekli imkânı henüz konu kavrama testlerinde harika bir teknikle oluşturduk.

Bu imkânı bizzat konu kavrama testlerinde sağlamamıza rağmen, bölüm sonlarına, ÖSYM tarzı sorulara, yeni nesil sorulara dikkatinizi çekmek için, her konuyla ilgili sorulardan oluşan testler yerleştirdik.

Dolayısıyla bu soru bankasında,

- Önce **Konu Kavrama Testlerini** çözeceksiniz.
- Ardından **Beceri Temelli Yeni Nesil Sorular** testlerini çözeceksiniz.
- Sonra **ÖSYM Tarzı Sorularda** ÖSYM'nin klasik sorularına benzer örnek sorular bulacaksınız.

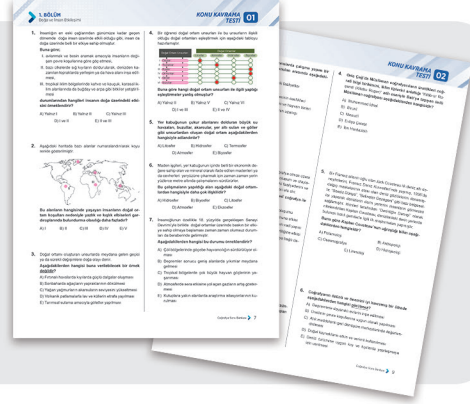
Bu düzen, dikkatinizi sürekli canlı tutacak ve sınavda karşınıza çıkacak sorulara aşına olup sınava en iyi şekilde hazırlanmanızı sağlayacaktır.

Bize güvenin, bizimle yol alın ve başarıyı yakalayın!

1

KONU KAVRAMA TESTLERİ

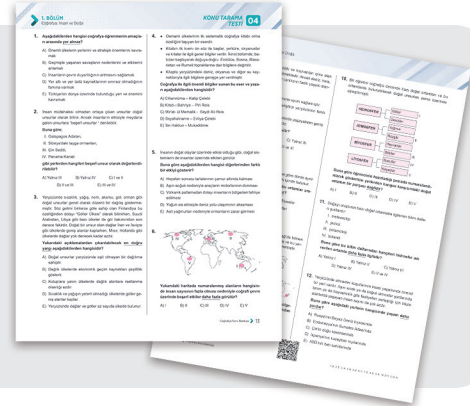
Alt başlıklara göre sınıflandırılmıştır. Sorular kolaydan zora doğru belli bir sistemle sıralanmıştır. Konunun öğrenilmesinden sonra sorular üzerinden kavrama ve pekiştirme çalışmalarının yapılacağı testlerdir.

2

KONU TARAMA TESTLERİ

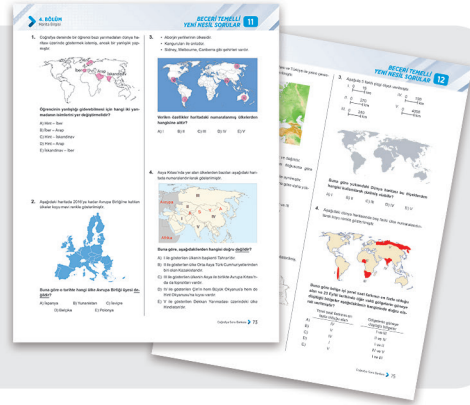
Alt başlıklara ayrılmış konu kavrama testlerinden sonra gelen tarama şeklinde hazırlanmış testlerdir. Bir soru içerisinde birden fazla konuya ait bilgiler yer alabilir.

3

BECERİ TEMELLİ YENİ NESİL SORU TESTLERİ

YKS sınavında sorulan yeni tarz sorular dikkate alınarak hazırlanmıştır. Sadece Beceri Temelli Yeni Nesil Sorulardan oluşan özel testlerdir. Bir kaç alt konuyu içerecek şekilde hazırlanmıştır.

4

ÖSYM TARZI SORU TESTLERİ

Son yıllarda YKS sınavlarında çıkan soru tarzları dikkate alınarak hazırlanmış testlerdir. YKS sınavlarında karşınıza çıkması muhtemel tüm soru tiplerini kapsamaktadır. Bir kaç alt konuyu içerecek şekilde hazırlanmıştır.

İÇİNDEKİLER

1. BÖLÜM: COĞRAFYA BİLİMİ: İNSAN VE DOĞA

Doğa ve İnsan Etkileşimi	7
Bir Bilim Olarak Coğrafya	9
Doğa ve İnsan Etkileşimi - Bir Bilim Olarak	
Coğrafya	11
Konu Tarama Testi	13

2. BÖLÜM: DÜNYA'NIN ŞEKLİ VE HAREKETLERİ

Dünya'nın Şekli ve Sonuçları	15
Dünya'nın Şekli ve Günlük Hareketin Sonuçları	17
Dünya'nın Yıllık Hareketi ve Sonuçları	19
Konu Tarama Testi	25
ÖSYM Tarzı Sorular	29

3. BÖLÜM: YER ve ZAMAN

Paralel ve Meridyenler - Enlem ve Boylamanın	
Etkileri	31
Enlem ve Boylamanın Etkileri	33
Matematik (Mutlak) ve Özel (Göreceli) Konum	35
Yerel Saatler ve Etkileri	37
Türkiye'nin Coğrafi Konumu	39
Konu Tarama Testi	45
ÖSYM Tarzı Sorular	51

4. BÖLÜM: HARİTA OKURYAZARLIĞI

Harita Bilgisi ve Ölçek, Haritacılığın Seyri	53
Haritalarda Yer Şekillerini Gösterme Yöntemleri	57
Haritalardan Yararlanma	61
Konu Tarama Testi	63
Beceri Temelli Yeni Nesil Sorular	65
ÖSYM Tarzı Sorular	77

5. BÖLÜM: İKLİM BİLGİSİ (ATMOSFER VE SICAKLIK)

Atmosfer, Hava Durumu ve İklim	81
Sıcaklık ve Sıcaklık Dağılımını Etkileyen Faktörler	83
İzoterm Haritaları	89
Konu Tarama Testi	91
ÖSYM Tarzı Sorular	97

6. BÖLÜM: İKLİM BİLGİSİ (BASINÇ VE RÜZGÂRLAR)

Basınç ve Basıncı Etkileyen Faktörler	99
Rüzgârların Oluşumu ve Rüzgâr Çeşitleri	101
Konu Tarama Testi	103
ÖSYM Tarzı Sorular	105

7. BÖLÜM: İKLİM BİLGİSİ (NEMLİLİK VE YAĞIŞ)

İklim Bilgisi (Nemlilik ve Yağış)	107
ÖSYM Tarzı Sorular	111

8. BÖLÜM: YERYÜZÜNDE İKLİM TİPLERİ

Yeryüzündeki İklim Tipleri	113
ÖSYM Tarzı Sorular	119

9. BÖLÜM: TÜRKİYE'DE İKLİM

Ülkemizin İklimini Etkileyen Faktörler	121
Ülkemizde İklim Elemanları	123
Ülkemizde İklim Tipleri	127
Konu Tarama Testi	129
Beceri Temelli Yeni Nesil Sorular	133

10. BÖLÜM: YERİN YAPISI VE OLUŞUM SÜRECİ

Yer'in Yapısı ve Jeolojik Zamanlar	139
Levha Hareketleri	141
İç Kuvvetler	143
Kayaçlar ve Yer Şekillerinin Oluşumuna Etkisi	149
Türkiye'de İç Kuvvetler	151
Konu Tarama Testi	155
Beceri Temelli Yeni Nesil Sorular	159
ÖSYM Tarzı Sorular	163

11. BÖLÜM: DIŞ KUVVETLER

Çözülme, Kütle Hareketleri ve Rüzgârların	
Oluşturduğu Yer Şekilleri	167
Akarsuların Oluşturduğu Yer Şekilleri	169
Çözünebilen Kayaçlarda Oluşan Yer Şekilleri	173
Buzulların Oluşturduğu Yer Şekilleri	175
Canlıların Yer Şekillerinin Oluşumuna Etkisi -	
Dalga ve Akıntıların Oluşturduğu Yer Şekilleri	177

Kıyı Tipleri.....	179
Türkiye’de Akarsuların Oluşturduğu Yer Şekilleri... 181	
Türkiye’de Karstik Şekiller, Türkiye’de Dalga ve Akıntıların Oluşturduğu Yer Şekilleri.....	183
Türkiye’de Buzulların ve Rüzgârların Oluşturduğu Yer Şekilleri.....	185
Türkiye’de Başlıca Yüzey Şekilleri.....	187
Konu Tarama Testi.....	189
Beceri Temelli Yeni Nesil Sorular.....	193
ÖSYM Tarzı Sorular.....	197

12. BÖLÜM: DÜNYADA VE TÜRKİYE’DE SU KAYNAKLARI, TOPRAKLAR, BİTKİLER

Dünya’da ve Türkiye’de Su Kaynakları.....	199
Dünya’da ve Türkiye’de Su Kaynakları ve Topraklar.....	201
Dünya’da ve Türkiye’de Topraklar.....	203
Dünyada ve Türkiye’de Bitkiler.....	205
Konu Tarama Testi.....	209
Beceri Temelli Yeni Nesil Sorular.....	211

13. BÖLÜM: YERLEŞMELER, NÜFUS, TÜRKİYE’DE NÜFUS, GÖÇ, EKONOMİK FAALİYETLER

Yerleşmeler.....	213
Nüfusun Özellikleri ve Önemi.....	217
Dünya Nüfusunun Tarihsel Süreçteki Değişimi, Nüfusun Özellikleri.....	219
Dünya Nüfusunun Tarihsel Süreçteki Değişimi.....	221
Dünya’da Nüfusun Dağılışı.....	223
Nüfus Piramitleri.....	227
Türkiye’de Nüfusun Değişimi.....	229

Türkiye’de Nüfusun Değişimi ve Dağılışı.....	231
Türkiye’de Nüfusun Yapısal Özellikleri.....	235
Konu Tarama Testi.....	239
Göçler ve Göçlerin Nedenleri.....	241
Türkiye’de Göçlerin Nedenleri ve Sonuçları - Türkiye’de Göçlerin Mekansal Etkileri.....	243
Ekonomik Faaliyetlerin Temel Özellikleri - Ekonomik Faaliyetler ve Gelişmişlik.....	245
Konu Tarama Testi.....	247

14. BÖLÜM: KÜRESEL ORTAM: BÖLGELER VE ÜLKELER (Bölgeler, Uluslararası Ulaşım Hatları)

Bölge ve Bölge Türleri.....	253
Amaçlarına Göre Bölge Sınırları, Bölgelere Göre Ülkeler.....	255
Bölgeler.....	257
Uluslararası Ulaşım Hatları.....	259
Konu Tarama Testi.....	261
Beceri Temelli Yeni Nesil Sorular.....	263

15. BÖLÜM: ÇEVRE VE TOPLUM (Doğal Çevre ve İnsan, Afetler)

Doğal Çevreyi Kullanma Biçimleri.....	267
Doğal Ortamda İnsan Etkileri.....	269
Doğal Çevre ve İnsan.....	271
Afetlerin Genel Özellikleri.....	273
Afetlerin Dağılışı ve Afetlerden Korunma Yolları....	275
Türkiye’de Doğal Afetler.....	277
Konu Tarama Testi.....	279
Beceri Temelli Yeni Nesil Sorular.....	283
ÖSYM Tarzı Sorular.....	287

1. İnsanlığın en eski çağlarından günümüze kadar geçen dönemde doğa insan üzerinde etkili olduğu gibi, insan da doğa üzerinde belli bir etkiye sahip olmuştur.

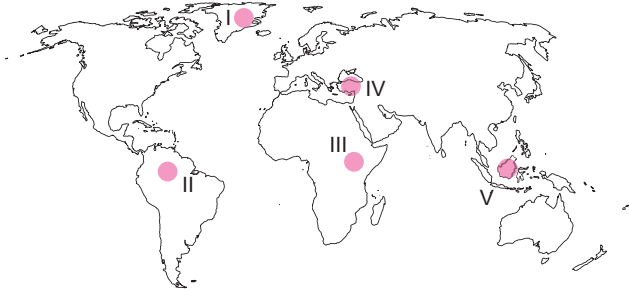
Buna göre;

- avlanmak ve besin aramak amacıyla insanların değişen çevre koşullarına göre göç etmesi,
- bazı ülkelerde sık kıyıların doldurularak, denizden kazanılan topraklarda yerleşim ya da hava alanı inşa edilmesi,
- tropikal iklim bölgelerinde kahve ve kauçuk, karasal iklim alanlarında da buğday ve arpa gibi bitkiler yetiştirilmesi

durumlarından hangileri insanın doğa üzerindeki etkisini örneklendirir?

- A) Yalnız I B) Yalnız II C) Yalnız III
D) I ve II E) II ve III

2. Aşağıdaki haritada bazı alanlar numaralandırılarak koyu renkle gösterilmiştir.

Bu alanların hangisinde yaşayan insanların doğal ortam koşulları nedeniyle yazlık ve kışlık elbiseleri gardıroplarında bulundurma olasılığı daha fazladır?

- A) I B) II C) III D) IV E) V

3. Doğal ortamı oluşturan unsurlarda meydana gelen geçici ya da sürekli değişimlere doğa olayı denir.

Aşağıdakilerden hangisi buna verilebilecek bir örnek değildir?

- Fırtınalı havalarda kıyılarda güçlü dalgalar oluşması
- Sonbaharda ağaçların yapraklarının dökülmesi
- Yağan yağmurların akarsuların seviyesini yükseltmesi
- Volkanik patlamalarla lav ve küllerin etrafa yayılması
- Tarımsal sulama amacıyla göletler yapılması

4. Bir öğrenci doğal ortam unsurları ile bu unsurların ilişkili olduğu doğal ortamları eşleştirmek için aşağıdaki tabloyu hazırlamıştır.

Doğal Ortam Unsurları		Doğal Ortamlar			
		Litosfer	Atmosfer	Hidrosfer	Biyosfer
I	Dağlar	●	○	○	○
II	Topraklar	○	○	○	○
III	Kuşlar	○	○	○	●
IV	Ormanlar	○	○	○	●
V	Göller	○	○	●	○
VI	Bulutlar	○	●	○	○

Buna göre hangi doğal ortam unsurları ile ilgili yaptığı eşleştirmeler yanlış olmuştur?

- A) Yalnız II B) Yalnız V C) Yalnız VI
D) I ve III E) II ve IV

5. Yer kabuğunun çukur alanlarını dolduran büyük su havzaları, buzullar, akarsular, yer altı suları ve göller gibi unsurlardan oluşan doğal ortam aşağıdakilerden hangisiyle adlandırılır?

- A) Litosfer B) Hidrosfer C) Termosfer
D) Atmosfer E) Biyosfer

6. Maden işçileri, yer kabuğunun içinde belli bir ekonomik değere sahip olan ve mineral olarak ifade edilen madenleri ya da cevherleri yeryüzüne çıkarmak için zaman zaman yerin yüzlerce metre altında çalışmalarını sürdürürler.

Bu çalışmaların yapıldığı alan aşağıdaki doğal ortamlardan hangisiyle daha çok ilişkilidir?

- A) Hidrosfer B) Biyosfer C) Litosfer
D) Atmosfer E) Ekzosfer

7. İnsanoğlunun özellikle 18. yüzyılda gerçekleşen Sanayi Devrimi'yle birlikte doğal ortamlar üzerinde baskın bir etkiye sahip olmaya başlaması zaman zaman olumsuz durumları da beraberinde getirmiştir.

Aşağıdakilerden hangisi bu durumu örneklendirir?

- Çöl bölgelerinde göçebe hayvancılığın sürdürülüyor olması
- Depremler sonucu geniş alanlarda yıkımlar meydana gelmesi
- Tropikal bölgelerde çok büyük hayvan göçlerinin yaşanması
- Atmosferde sera etkisine yol açan gazların artış göstermesi
- Kutuplara yakın alanlarda araştırma istasyonlarının kurulması

8. İnsanların doğal ortam üzerinde yaptığı bazı etkinlikler doğayla uyumlu olmasına rağmen, bazı faaliyetlerin de uyumsuz olduğu görülür.

Buna göre

- I. enerji ihtiyacının karşılanması için rüzgâr santrallerinin kurulması,
- II. tarımsal ürünün hasadı sonrasında ürün kalıntılarının (anızların) yakılması,
- III. evsel atıkların ayrıştırılarak geri dönüşüm tesislerine gönderilmesi,
- IV. akarsu vadisi boyunca yerleşim alanlarının inşa edilmesi

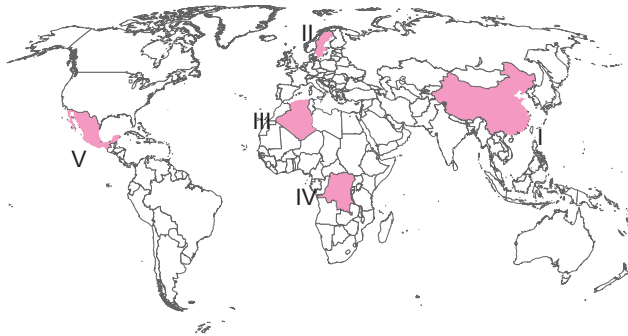
etkinliklerinden hangilerinin doğayla uyumlu olduğu söylenebilir?

- A) I ve II B) I ve III C) II ve III
D) II ve IV E) III ve IV

9.

Endüstri tesislerinde bulunan fabrikaların bacalarına kirliliği azaltmaya yönelik filtreler takılmadığında hava kirliliğinde görüldüğü gibi büyük artışlar görülmekte, bu da insanlarda önemli sağlık sorunlarına yol açabilmektedir.

Bu durumun haritadaki numaralanmış ülkelerin hangisinde daha sıklıkla yaşandığı söylenebilir?

- A) I B) II C) III D) IV E) V

10. İnsanlar, doğaya müdahale ederken gelecek nesillerin de ihtiyaçlarını doğadan karşılayacağı gerçeğini unutmamalıdır. Bu anlayışla hareket ederek doğayı sevmeli ve korumalıdır. Doğa sevgisi ve doğaya olan duyarlılık, bazı ülkelerde ve kültürlerde daha çok ön planda tutulduğu için bu ülkelerin çevre sorunları ile mücadelede daha fazla başarılı oldukları görülmektedir.

Aşağıdaki ülkelerden hangilerinde açıklamada ifade edilen durumlara uygun örneklerin daha fazla bulunduğu söylenebilir?

- A) İsveç ve Japonya B) İran ve Nijerya
C) Rusya ve Ukrayna D) Cezayir ve Tunus
E) Şili ve Peru

11. Zaman içinde insanın bilgi birikiminin artması, bilim ve teknolojinin ilerlemesi, teknolojik araçların hızla çoğalması; insanların ihtiyaçlarının artmasına ve çeşitlenmesine neden olmuştur. İnsanlar, çeşitlenen ve artan ihtiyaçlarını karşılamak için doğaya birtakım müdahalelerde bulunmuştur. Bu müdahaleler, bazen doğanın işleyişiyle uyumluysa bazen de doğanın işleyişine zarar vermiştir.

Yukarıda verilen parçaya göre;

- I. Teknolojide yaşanan gelişmeler insanların ihtiyaçlarını ve doğaya olan müdahalelerini artırmıştır.
- II. Doğal ortama yapılan müdahalelerin tamamı doğanın işleyişini bozmaktadır.
- III. Bilimsel ve teknolojik gelişmeler yakın gelecekte dünyanın sonunu getirecektir.

yargılarından hangilerine ulaşılabilir?

- A) Yalnız I B) Yalnız II C) Yalnız III
D) I ve II E) I ve III

12. I. "İklim imparatorluğu, bütün imparatorlukların birincisidir." (Montesquieu)
II. "Tabiatın isteklerini anlamazlıktan gelen, cezasını görür." (Balzac)
III. "Beyaz adam, son ağaç kesildikten, son ırmak zehirlendikten, son balık yakalandıktan sonra paranın yenemeyeceğini anlayacaktır." (Kızılderili Atasözü)
IV. "Kıyametin kopacağını bilseniz bile elinizdeki fidanı dikiniz." (Hz. Muhammed)

İnsan ve doğa etkileşimi ile ilgili yukarıda verilen sözlerden hangileri doğanın insan üzerinde etkisinin daha fazla olduğunu ifade etmektedir?

- A) I ve II B) I ve III C) II ve III
D) II ve IV E) III ve IV

1. Beşerî coğrafya ile ilgili konularda çalışma yapan bir araştırmacının araştırma konuları arasında aşağıdakilerden hangisi bulunmaz?

- A) Kırsal bölgelerdeki ekonomik faaliyetler
- B) Nüfusun cinsiyet özellikleri
- C) Bir bölgedeki sanayi faaliyetlerinin özellikleri
- D) Nemli bölgelerde yaşayan bitki ve hayvan türleri
- E) Bir ülkedeki demir yolu hatlarının uzanışı

2. Coğrafya genel olarak fiziki ve beşerî coğrafya olmak üzere iki ana dala ayrılır. Fiziki coğrafya doğal oluşum ve olayları, beşerî coğrafya insanların yeryüzündeki faaliyetlerini ve doğal olaylara müdahaleleri ile ilgili süreçleri ele alır.

Buna göre aşağıdakilerden hangisi beşerî coğrafya ile ilgili bir araştırma konusu olabilir?

- A) Kapadokya yöresindeki peribacalarının oluşumu
- B) Batı Karadeniz'deki dağların yağış oluşumuna etkisi
- C) Aydın'dan geçen Büyük Menderes Irmağı'nın vadi yapısı
- D) Ankara'da kışın kullanılan yakıtların hava kirliliğine etkisi
- E) Batı Toroslar çevresindeki bitkilerin yükseltiye bağlı değişimleri

3. Akarsuların akımları, havzaları, rejimleri ve yeryüzündeki dağılışı ile ilgili inceleme ve araştırmalar yapan bilim dalı aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Potamoloji B) Jeofizik C) Limnoloji
- D) Pedoloji E) Jeoloji

4. Orta Çağ'da Müslüman coğrafyacıların ürettikleri coğrafi bilgi birikimini, iklim tiplerini anlattığı "Kitâb-ür Rüşandi (Kitabu Roger)" adlı eseriyle Batı'ya taşıyan ünlü Müslüman coğrafyacı aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Muhammed İdrisî
- B) Birunî
- C) Mesudî
- D) Evliya Çelebi
- E) İbn Hurdazbih

5. Bir Fransız ailenin oğlu olan Jack Cousteau ilk deniz altı deneyimlerini, Fransız Deniz Kuvvetleri'nde yapmış, 1936'da dalgıç maskelerinin atası olan deniz gözlüklerini denemiştir. "Sessiz Dünya", "Balinalar Gezegeni" gibi bazı belgeseller yaparak denizlerin derin yerlerini insanların görmesini sağlamıştır. Kimileri tarafından "Derinliğin Dervishi" olarak nitelendirilen Kaptan Cousteau, denizlerdeki derin yerlerde bulunan batık gemilerle ilgili ilk araştırmaları yapmıştır.

Buna göre Kaptan Cousteau'nun uğraştığı bilim aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Potamoloji B) Antropoloji
- C) Oseonografya D) Hidrojeoloji
- E) Limnoloji

6. Coğrafyanın özünü ve önemini iyi kavramış bir ülkede aşağıdakilerden hangisi görülmez?

- A) Depremlere dayanıklı evlerin inşa edilmesi
- B) Üretimin çevre koşullarına uygun olarak yapılması
- C) Atık maddelerin geri dönüşüm merkezlerinde değerlendirilmesi
- D) Doğal kaynakların etkin ve verimli kullanılması
- E) Deniz turizmine uygun koy ve kıyılarda yapılaşmaya izin verilmesi

7. Orta Çağ İslam Dünyası coğrafyacıları, Eski Çağ fikir ve düşünce adamlarından olan Herodot, Aristo, Strabon ve Batlamyus gibi gözlemcilerin eserlerinden yararlanmışlar, kendi gezi, gözlem ve izlenimlerini, fikir ve düşüncelerini de ekleyerek coğrafya biliminin gelişmesine hizmet eden önemli eserler meydana getirmişlerdir.

Buna göre, aşağıdakilerden hangisi paragrafta açıklanan dönemde yaşamış ve coğrafya alanında çalışmalar yapmış araştırmacılardan biri değildir?

- A) Birûni
B) İbni Batuta
C) İbni Haldun
D) Mesudi
E) Gazali

8. Günümüzde egemen olan modern coğrafi görüşün temelleri 19. yüzyılın başlarında Alman coğrafyacılar tarafından atılmıştır.

Bu coğrafyacılar içerisinde fiziki ve beşerî coğrafyanın kurucusu olarak kabul edilenler aşağıdakilerden hangisinde doğru olarak verilmiştir?

Fiziki Coğrafya	Beşerî Coğrafya
A) Frederic Ratzel	De Marton
B) Kristof Kolomb	Bartelmi Diyaz
C) A. Von Humbolt	Karl Ritter
D) Charles Darwin	Vidal de La Blache
E) James Cook	Mackinder

9. Coğrafya biliminin gelişmesinde önemli katkıları olan, denizcilik alanında çalışmaları bulunan ve “*Atlantik Sahilleri Haritası*” ile tanınan ünlü Türk coğrafyacı ve denizcisi kimdir?

- A) Evliya Çelebi
B) Piri Reis
C) Sokullu Mehmet Paşa
D) Hezârfen Ahmet Çelebi
E) Oruç Reis

10. Coğrafya; fiziki ve beşerî coğrafya olarak iki ana kola ayrılmıştır. Fiziki coğrafya doğal süreçler ve sistemleri konu alırken, beşerî coğrafya insanın doğal sistemler üzerinde yaptığı etkileri ve insan faaliyetlerini konu almaktadır.

Buna göre, aşağıdakilerden hangisi beşerî coğrafyanın inceleme konuları içinde yer alır?

- A) Yer şekillerinin oluşumu ve gelişimi
B) Hava kürede meydana gelen sıcaklık değişimleri
C) Hayvan ve bitki topluluklarının yeryüzündeki dağılışı
D) Evren ve Güneş sisteminin oluşumu
E) Yerleşme tipleri ve yerleşmelerin fonksiyonları

11. Bazı Müslüman coğrafyacılar yazdıkları eserlerle coğrafya bilimine önemli katkılarda bulunmuşlardır.

Buna göre aşağıda verilen Müslüman coğrafyacı ve yazdığı eser eşleştirmelerinden hangisi yanlıştır?

- A) Katip Çelebi → Cihannüma
B) Evliya Çelebi → Seyahatname
C) Seydi Ali Reis → Mir'atül Memalik
D) Piri Reis → Kitab-ı Bahriye
E) Harezmi → Mukaddime

12. • Yeryüzündeki tatlı su kaynaklarının dağılışını inceler.

• İklimlerin etki alanlarını ve özelliklerini araştırır.

• Nüfus artışını ve dağılışını inceler.

• Toprak oluşumunu ve toprakların özelliklerini araştırır.

Yukarıdaki açıklamalarda hangi bilim dalı ile ilgili herhangi bir bilgi verilmemiştir?

- A) Hidrografiya
B) Pedoloji
C) Demografi
D) Tarihî Coğrafya
E) Klimatoloji

1. Orta Çağ'da Türk ve Müslüman bilim insanları yazdıkları eserlerle coğrafya biliminin gelişmesine büyük katkı yapmıştır. Bu çağda yaşayan düşünürler verdikleri eserlerle hem gezdikleri gördükleri bölgeler hakkında bilgi vermişler hem de farklı bir coğrafi bakış açısı ortaya koymuşlardır.

Aşağıdakilerden hangisinde verilen bilim insanı ve yazdığı eseri bahsedilen çağda coğrafya bilimine katkı sağlamamıştır?

- A) El-Biruni - Kanun el Maksudi
B) Muhammet İdrisi - Kitabu Roger
C) İbn Haldun - Mukaddime
D) El-Harizmi - Kitap Suret el Arz
E) Evliya Çelebi - Seyahatname

2. Coğrafyanın metodolojisini oluşturmuş, coğrafya biliminin ilkelerini ortaya koymuş ve fiziki coğrafyanın öncüsü olmuştur.

Verilen özellikler aşağıdakilerden hangisine aittir?

- A) Von Humboldt
B) Vidal de la Blache
C) Karl Ritter
D) Bartelmi Diyaz
E) Sebastian Del Cano

3. Doğayı oluşturan dört temel ortam denildiği zaman sular, atmosfer, canlılar ve yer kabuğu (taş küre) akla gelmektedir. Su kürenin bu ortamlar içerisinde önemli bir yeri vardır. Dünya'nın %71'inin sularla kaplı olması ile insan vücudunun %70'e yakınının sudan meydana gelmesi de ilginç bir benzerliktir. Ancak yeryüzündeki suların tamamı insan tarafından doğrudan kullanılabilir nitelikte değildir.

Bu durumun temel nedeni aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Suların büyük bölümünün Güney Yarım Küre'de bulunması
B) Suların içinde mikrobik maddelerin olması
C) Yeryüzündeki suların büyük bölümünün tuzlu olması
D) Yeryüzündeki suların daha çok vahşi hayvanlar tarafından istila edilmiş olması
E) Günümüzdeki teknolojik imkânların kirli suları arıtmaya yetmemesi

4. Coğrafya dersinde öğretmen öğrencilerine yeryüzündeki doğal süreçleri anlatan örnekler vermelerini istemiştir.

Hakan: Kutup bölgelerinde beyaz ayılar; fok ve balık avlayarak yaşamını sürdürür.

Zerrin: Ekvator'da alçak yerlerin çok sıcak ve nemli olması geniş yapraklı gür ormanların görülmesini sağlamıştır.

Şinasi: Yoğun nüfuslu bölgelerde ticaret, sanayi gibi ekonomik faaliyetler yeni iş alanlarını ortaya çıkarmıştır.

Buna göre hangi öğrencilerin verdiği örnekler doğrudur?

- A) Yalnız Hakan
B) Yalnız Şinasi
C) Hakan ve Zerrin
D) Hakan ve Şinasi
E) Zerrin ve Şinasi

5. Yeryüzünde insan faaliyetleri genel olarak ılıman bölgelerde ve verimli toprakların bulunduğu alanlarda yoğunluk göstermektedir.

Buna göre;

- I. ılıman bölgelerde kış koşulları aşırı sert değildir.
II. Verimli tarım topraklarında besin üretme imkânları fazladır.
III. İnsanlar çok zorlu koşulların olduğu alanları çoğunlukla yaşam alanı olarak tercih etmezler.

yargılarından hangilerine ulaşılabilir?

- A) Yalnız I
B) Yalnız II
C) Yalnız III
D) I ve II
E) I, II ve III

6. **Aşağıdakilerden hangisi doğal sistemlerin insan faaliyetleri üzerindeki etkisine verilebilecek bir örnek değildir?**

- A) Ormanlık bölgelerde ahşap evlerin yaygın olması
B) Sibiryadaki bazı yerleşim alanlarında çok soğuk hava koşulları nedeniyle şebeke suyunun kullanılamaması
C) Çöl sahalarında tarım yerine göçebe hayvancılık yapılması
D) Deprem bölgelerinde evlerin hafif ve esnek malzemelerden yapılması
E) Akarsuların önüne yapılan setlerle barajlar kurularak çevredeki tarım alanlarının sulanması

7. Yeryüzünde sıcaklık koşullarının çok farklılıklar gösterdiği bölgelerde insanlar yaz dönemlerinde ince kıyafetler giyerken, kış dönemlerinde de daha kalın elbiseler giymek zorunda kalırlar. Ancak sıcaklığın yıl boyunca hemen hemen çok az değiştiği bölgelerde aynı tür kıyafetler yıl boyunca giyilebilir.

Aşağıdakilerden hangisinde yıl içinde aynı tür kıyafetler sürekli giyilebilir?

- A) ABD'nin iç kesimleri
B) Kongo Havzası
C) Çin'in doğusu
D) Anadolu'nun iç bölgeleri
E) Orta Avrupa

8. İnsanlar Çin'in doğusunda pirinç yetiştirirken, batısında buğday ekerler.

Bu farklılığın nedeni aşağıdakilerden hangisidir?

- A) İklim
B) Kültür
C) Gelenekler
D) Nüfus
E) Uygulanan politikalar

9. İnsanlar doğal ortam koşullarına uyum sağlamadığı durumlarda birçok felaketle karşılaşır. Ancak asıl suçlu doğa değil, insanların kendisidir. Ünlü filozof Arthur Schopenhauer bir yerde *"İnsanların kader diye yakındıkları şey, çoğu zaman kendi aptallıklarıdır."* görüşünü dile getirmiştir.

Buna göre;

- I. akarsu yataklarına konutlar yapılması sonucu yağışlı dönemde sellerle konutların sular altında kalması,
II. gök taşı düşmesi sonucunda yerleşim alanlarındaki evlerin zarar görmesi,
III. piknik ateşinden kaynaklanan yangınlar sonucunda binlerce hektarlık orman alanının yanması

olaylarından hangileri Schopenhauer'in görüşünü doğrulamaktadır?

- A) Yalnız I
B) Yalnız II
C) Yalnız III
D) I ve II
E) I ve III

10. Doğal sistemlerin ve olayların insanlar üzerindeki etkisine aşağıdakilerden hangisi örnek verilebilir?

- A) Hollanda'da denizin doldurularak toprak kazanılması
B) İstanbul Boğazı üzerinde üçüncü köprünün inşa edilmesi
C) Kasırga afetine karşı erken uyarı sistemlerinin geliştirilmesi
D) Trafik sıkışıklığını azaltmak için alt ve üst geçitlerin yapılması
E) Bir dağ yamacında bitkilerin farklı kuşaklar oluşturmaları

11. Kanada'nın kuzeyindeki topraklarda "eskimo" adı verilen yerlilerin barınak yapımında kullandıkları buzlar çevre koşullarının bir gereği olarak ortaya çıkmıştır.

Buzlarla yapılan bu barınaklara ne ad verilir?

- A) Iglo
B) Tonoz
C) Ahşap ev
D) Bankiz
E) Kulübe

12. İnsan ve diğer canlıların içinde yaşadığı ortamların tümüne "Ekosfer" adı da verilir. Ekosferi; atmosfer, litosfer, hidrosfer ve biyosfer meydana getirmiştir.

Buna göre aşağıdakilerden hangileri litosferi oluşturur?

- A) Denizler ve okyanuslar
B) Bitkiler ve hayvanlar
C) Oksijen ve azot gazı
D) Kayaçlar ve topraklar
E) Bulutlar ve rüzgârlar

13. İnsanlar genellikle doğal süreçlerle meydana gelen olayları ya da maddeleri Allah yapısı diye nitelendirirken, beşerî etkilerle ortaya konulmuş şeylere de insan yapısı adı verilir.

Buna göre aşağıdakilerden hangisi Allah yapısı olarak ifade edilenlerden biridir?

- A) Okyanuslardaki petrol platformları
B) Denizleri birbirine bağlayan boğazlar
C) Vadiler üstüne kurulan yüksek viyadükler
D) Şehirleri birbirine bağlayan demir yolu hatları
E) Akarsular üzerinde inşa edilmiş hidroelektrik santraller

1. Aşağıdakilerden hangisi coğrafya öğrenmenin amaçları arasında yer almaz?

- A) Önemli ülkelerin yerlerini ve stratejik önemlerini kavramak
- B) Geçmişte yaşanan savaşların nedenlerini ve etkilerini anlamak
- C) İnsanların çevre duyarlılığının artmasını sağlamak
- D) Yer altı ve yer üstü kaynaklarının sınırsız olmadığına farkına varmak
- E) Türkiye'nin dünya üzerinde bulunduğu yeri ve önemini kavramak

2. İnsan müdahalesi olmadan ortaya çıkan unsurlar doğal unsurlar olarak bilinir. Ancak insanların etkisiyle meydana gelen unsurlara "beşerî unsurlar" denilebilir.

Buna göre;

- I. Galapagos Adaları,
- II. Sibiry'a'daki tayga ormanları,
- III. Çin Seddi,
- IV. Panama Kanalı

gibi yerlerden hangileri beşerî unsur olarak değerlendirilebilir?

- A) Yalnız III
- B) Yalnız IV
- C) I ve II
- D) II ve III
- E) III ve IV

3. Yeryüzünde sıcaklık, yağış, nem, akarsu, göl, orman gibi doğal unsurlar genel olarak düzenli bir dağılışı göstermiştir. Söz gelimi binlerce göle sahip olan Finlandiya bu özelliğinden dolayı "Göller Ülkesi" olarak bilinirken, Suudi Arabistan, Libya gibi bazı ülkeler de göl bakımından son derece fakirdir. Doğal bir unsur olan dağlar İran ve İsviçre gibi ülkelerde geniş alanlar kaplarken, Mısır, Hollanda gibi ülkelerde dağlar yok denecek kadar azdır.

Yukarıdaki açıklamalardan çıkarılabilecek en doğru yargı aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Doğal unsurlar yeryüzünde eşit olmayan bir dağılıma sahiptir.
- B) Dağlık ülkelerde ekonomik geçim kaynakları çeşitlilik gösterir.
- C) Kutuplara yakın ülkelerde dağlık alanlara rastlanma olasılığı azdır.
- D) Sıcaklık ve yağışın yeterli olmadığı ülkelerde göller geniş alanlar kaplar.
- E) Yeryüzünde dağlar ve göller az sayıda ülkede bulunur.

4. • Osmanlı ülkelerinin ilk sistematik coğrafya kitabı olma özelliğini taşıyan bir eserdir.
- Kitabın ilk kısmı ön söz ile başlar, yerküre, okyanuslar ve kıtalar ile ilgili genel bilgiler verilir. İkinci bölümde; batıdan başlayarak doğuya doğru Endülüs, Bosna, Macaristan ve Rumeli topraklarına dair bilgilere değinilir.
- Kitapta yeryüzündeki deniz, okyanus ve diğer su kaynaklarıyla ilgili bilgilere genişçe yer verilmiştir.

Coğrafya ile ilgili önemli bilgiler sunan bu eser ve yazarı aşağıdakilerden hangisidir?

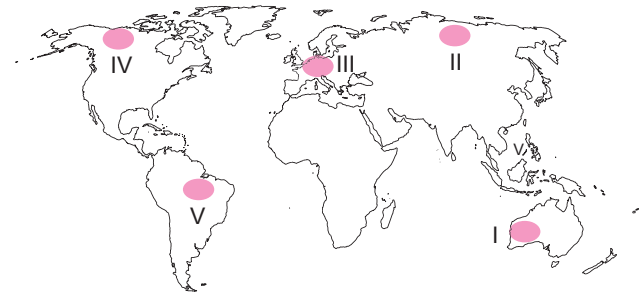
- A) Cihannüma – Katip Çelebi
- B) Kitab-ı Bahriye – Piri Reis
- C) Mir'at-ül Memalik - Seydi Ali Reis
- D) Seyahatname – Evliya Çelebi
- E) İbn Haldun – Mukaddime

5. İnsanın doğal olaylar üzerinde etkisi olduğu gibi, doğal sistemlerin de insanlar üzerinde etkileri görülür.

Buna göre aşağıdakilerden hangisi diğerlerinden farklı bir etkiyi gösterir?

- A) Heyelan sonucu tarlalarının çamur altında kalması
- B) Aşırı soğuk nedeniyle araçların motorlarının donması
- C) Volkanik patlamadan dolayı insanların bölgeden tahliye edilmesi
- D) Yoğun sis etkisiyle deniz yolu ulaşımının aksaması
- E) Asit yağmurları nedeniyle ormanların zarar görmesi

6.

Yukarıdaki haritada numaralanmış alanların hangisinde insan sayısının fazla olması nedeniyle coğrafi çevre üzerinde beşerî etkiler daha fazla görülür?

- A) I
- B) II
- C) III
- D) IV
- E) V

7. Biyosfer genel olarak insan, bitki ve hayvanları içine alan canlılar küresi olarak kabul edilmektedir. Ancak deniz, kara, göl, bataklık gibi farklı ortamlar canlıların farklı yaşam alanlarını oluşturur.

Buna göre;

- I. Deniz canlıları tuzlu su ortamına uyum sağlamıştır.
- II. İnsanoğlu aklını ve tekniği geliştirip yeryüzünün farklı alanlarında yaşayabilmiştir.
- III. Ormanlar farklı sıcaklık koşullarında yaşayabilen geniş ve iğne yapraklı türlere ayrılmıştır.

yargılarından hangilerine ulaşılabilir?

- A) Yalnız I B) Yalnız II C) Yalnız III
D) I ve II E) I, II ve III

8. Doğal çevre, bulunduğu ortam koşullarına göre dörde ayrılmıştır. Bu ortamlar birbirleriyle daima ilişki içinde bulunur.

Muhteşem dörtlü olarak da nitelenen bu ortamlar arasında aşağıdakilerden hangisi yer almaz?

- A) Litosfer B) Atmosfer C) Biyosfer
D) Hidrosfer E) Astenosfer

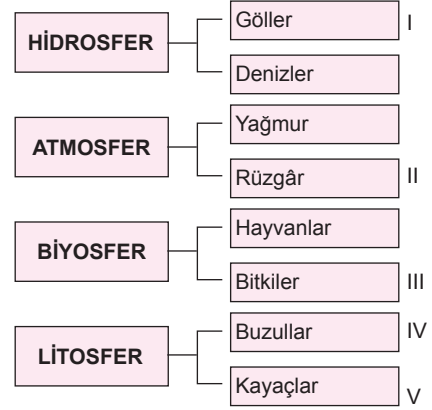
9. Coğrafi bilginin yetersiz olduğu İlk ve Orta Çağ'da bilinen dünya karaları "Eski Dünya" olarak adlandırılmış ve bu yerler dışında başka topraklar olabileceği düşünülmemiştir.

Buna göre yukarıdaki haritada verilen ülke ya da bölgelerden hangileri bu anlamda Orta Çağ'da varlığından habersiz olunan yerler arasında sayılabilir?

- A) I ve II B) I ve III C) II ve III
D) II ve IV E) III ve IV

10. Bir öğrenci coğrafya dersinde bazı doğal ortamları ve bu ortamlarda bulunabilecek doğal unsurları şema üzerinde eşleştirmiştir.

Buna göre öğrencinin hazırladığı şemada numaralandırılarak gösterilen yerlerden hangisi karşısındaki doğal ortamın bir parçası değildir?

- A) I B) II C) III D) IV E) V

11. Doğayı oluşturan bazı doğal ortamlarla ilgilenen bilim dalları şunlardır:

- I. meteoroloji
- II. jeoloji
- III. potamoloji
- IV. botanik

Buna göre bu bilim dallarından hangileri hidrosfer adı verilen ortamla daha fazla ilgilidir?

- A) Yalnız I B) Yalnız II C) Yalnız III
D) Yalnız IV E) II ve IV

12. Yeryüzünde atmosfer koşullarının insan yaşamında önemli bir yeri vardır. Aşırı sıcak ya da soğuk atmosfer şartlarında tarım ya da hayvancılık gibi faaliyetler zorlaştığı için böyle alanlarda yaşayan insan sayısı da çok azdır.

Buna göre aşağıdaki yerlerin hangisinde yaşam daha zordur?

- A) Rusya'nın Beyaz Deniz kıyılarında
- B) Endonezya'nın Sumatra Adası'nda
- C) Çin'in doğu kesimlerinde
- D) İspanya'nın kuzeybatı kıyılarında
- E) ABD'nin batı sahillerinde

2. BÖLÜM

Dünya'nın Şekli ve Sonuçları

KONU KAVRAMA TESTİ

01

1. Dünya'nın kutuplardan basık Ekvator'dan da şişkin kendine has "GEOİT" adı verilen bir şekli vardır.

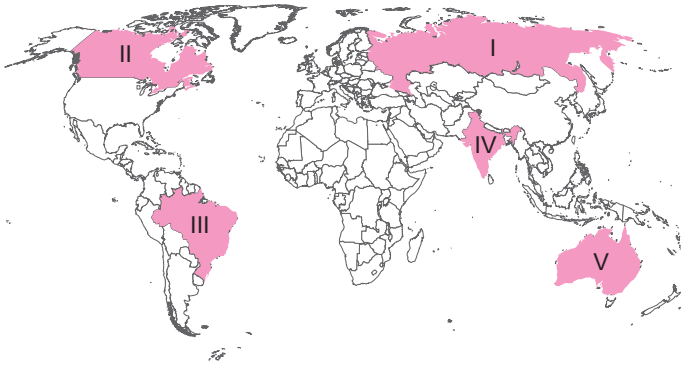
Böyle bir şekle sahip olması;

- I. yer çekiminin enlemlere göre değişmesi,
- II. denizlerin karalara göre geniş alan kaplaması,
- III. Dünya'nın bir gezegen olması

sonuçlarından hangilerini ortaya çıkarmıştır?

- A) Yalnız I B) Yalnız II C) Yalnız III
D) I ve II E) I ve III

2.

Güneşin doğma vakti olan zamana "Tan" ya da "Şafak" vakiti adı verilir.

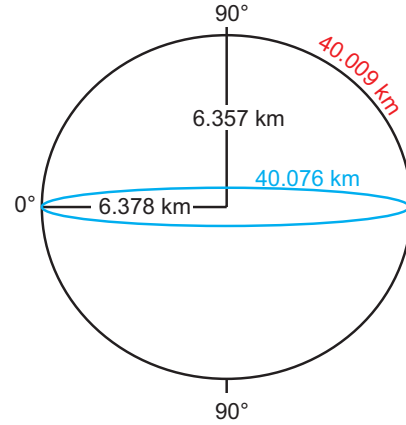
Bu vakitte Güneş'i daha uzun süre seyretmek isteyen biri haritada verilen ülkelerden hangisinin hangi kesimine doğru gitmelidir?

- A) I numaralı ülkenin güneyine
B) II numaralı ülkenin kuzeyine
C) III numaralı ülkenin doğusuna
D) IV numaralı ülkenin batısına
E) V numaralı ülkenin kuzeyine

3. Dünya'nın uydusu olan Ay'ın çekim kuvvetine bağlı olarak ortaya çıkan gelgit olayı sonucu aşağıdakilerden hangisi meydana gelir?

- A) Haliç ve Watt türü kıyılar
B) Sıcak ve soğuk su akıntıları
C) Volkanik adalar ve tepeler
D) Derin okyanus hendekleri
E) Çok şiddetli fırtınalar

4. Coğrafya dersinde öğretmen aşağıdaki şekli tahtaya çizerek öğrencilerine konu hakkında bilgi vermek istemiştir.

Buna göre öğretmen öncelikle aşağıdakilerden hangisini açıklamak için bu şekli çizmiş olabilir?

- A) Dünya'nın Ay'dan 50 kat daha büyük olduğunu
B) Dünya'nın eksenini etrafında 24 saatte bir tur attığını
C) Dünya'nın tam bir küre şeklinde olmadığını
D) Ekvator'a güneş ışınlarının bazen dik gelebildiğini
E) Kuzey ve Güney Yarımküre'nin sınırının Ekvator olduğunu

5. Dünya'nın genel olarak yuvarlak bir şekle sahip olması nedeniyle Güneş ışınları aşağıdaki şekilde görüldüğü gibi Ekvator'dan kutuplara doğru giderek daralan açılarla gelmeye başlar .

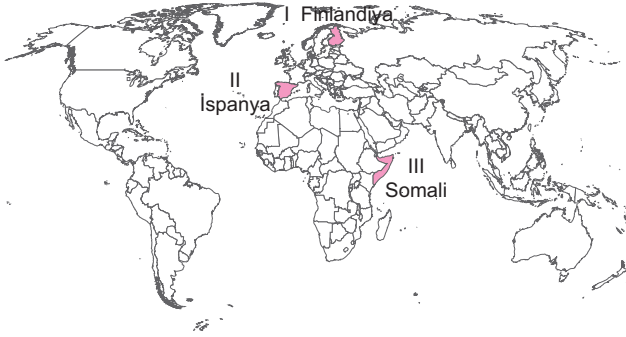
Buna bağlı olarak;

- I. Ekvatorial bölge, orta ve kutup kuşağına göre daha sıcak olur.
II. Alçak enlemlerde birim alana ulaşan enerji orta ve yüksek enlemlere göre daha fazladır.
III. Aynı uzunluktaki cisimlerin gölgesi Ekvator'a göre kutup kuşağında daha uzun olur.

yargılarından hangilerine ulaşılabilir?

- A) Yalnız I B) Yalnız II C) Yalnız III
D) I ve II E) I, II ve III

6. Aşağıdaki haritada bazı ülkeler numaralandırılarak koyu renkle gösterilmiştir.

Bu ülkelerden aynı anda ve aynı hızla havalanan uçakların aynı yükseklikte doğuya doğru uçarak Dünya etrafında bir tur attıkları düşünülürse, uçakların bu turu ilk tamamlayandan en son tamamlayana doğru sıralanışı aşağıdakilerin hangisinde doğru olarak verilmiştir?

- A) II, I, III B) I, II, III C) I, III, II
D) III, II, I E) III, I, II

7. Aşağıdaki tabloda Dünya'nın şekline ait sonuçlar verilmiştir.

Dünya'nın şeklinin sonuçları		Dünya'nın	
		Küresel olması	Geoit olması
I	Ekvator'un uzunluğunun tam bir meridyen dairesinden uzun olması	●	●
II	Güneş ışınlarının düşme açısının Ekvator'dan uzaklaştıkça azalması	●	●
III	Gölge boyunun kutup noktalarına gidildikçe uzaması	●	●
IV	Yer çekiminin Ekvator'dan kutup noktalarına gidildikçe artması	●	●
V	Ekvator'un yarıçapının kutupların yarıçapından fazla olması	●	●

Buna göre hangi maddelerin işaretlenmesinde hata yapılmıştır?

- A) I ve II B) I ve III C) II ve III
D) III ve IV E) IV ve V

8. Dünya'nın tam küre şeklinde olmadığını aşağıdakilerden hangisi ispat eder?

- A) Güneş ışınlarının mevsimlere göre farklı açılarla gelmesi
B) Dünya'nın büyük kısmının sulardan oluşması
C) Yeryüzünde farklı yükseklikte dağların bulunması
D) Ekvator yarıçapının kutup yarıçapından uzun olması
E) Kıtaların farklı büyüklüklerde olması

9. Dünya'nın kutuplardan basık Ekvator'dan şişkin olan kendine has şekline geoit adı verilir.

Aşağıdakilerden hangisi Dünya'nın böyle bir şekle sahip olmasıyla açıklanabilir?

- A) Ekvatorial bölgenin orta kuşaktan daha sıcak olması
B) Deniz kıyısında ölçülen yer çekiminin Norveç'te Brezilya'ya göre fazla olması
C) Kutuplara yakın ülkelerdeki akarsuların donmuş hâlde kalma süresinin orta kuşaktaki ülkelere göre fazla olması
D) Bitkilerin Ekvator'dan kutuplara doğru kuşaklara ayrılması
E) Güneş ışınlarının geliş açısının Ekvator'dan kutuplara gidildikçe kademeli olarak azalması

10. Aşağıdaki haritada beş farklı merkez gösterilmiştir.

Bu merkezlerin hangisinde Dünya'nın çizgisel hızı diğerlerinden daha azdır?

- A) Iğdır B) Ankara C) Adana D) Antalya E) İstanbul

11. Yeryüzünde bitkiler genel olarak;

- Geniş yapraklı ormanlar
- Karma ormanlar
- İğne yapraklı ormanlar
- Tundralar

şeklinde kuşaklara ayrılmıştır. Tundralar da bittikten sonra Kuzey Yarım Küre'de yaklaşık 75° enlemi ile 90° Kutup Noktası arasında buzullarla kaplı bir zemin bulunmaktadır.

Bu durum aşağıdakilerden hangisiyle açıklanabilir?

- A) İklim değişimleriyle
B) Okyanus akıntılarının yönüyle
C) Dünya'nın küresel şekliyle
D) Beşerî faaliyetlerle
E) Nüfus dağılışıyla

